

ELŐKÉSZÍTŐ TAKARMÁNYOZÁS A TÖBB TEJ ÉS A JOBB SZAPORODÁSBIOLOGIAI EREDMÉNYEK ÉRDEKÉBEN

Gulyás Endre
Mikrotrade Kft.

A hagyományos előkészítési módtól eltérő az úgynevezett anionos előkészítés. A világ több tejtermeléssel rendelkező országában már bátran alkalmazzák ezt a módszert, azonban hazánkban kevésbé elterjedt, ám az utóbbi időben egyre nagyobb teret hódít. Nem meglepő, hiszen megfelelő módon, ellenőrzés alatt tartva számos előnye van.

ANIONOS ELŐKÉSZÍTÉS

Az ellés körüli időszak a tehenek számára egy kockázatos időszak. Számos komplikáció adódhat már ellés előtt, kifejezetten az ellés során, illetve az ellés után is. Ilyenek lehetnek az oltógyomor helyzetváltozás, magzatburok visszamaradás, méhatónia, ellési bénulás vagy a negatív energia balansz (NEB), amelynek következményei lehetnek az ellést követően hosszabb ideig fennmaradó, különböző energia- és anyagforgalmi betegségek is (zsírmobilizációs betegség, ketosis, bendőacidosis).

Az ellési bénulás, azaz a hypocalcemia egy olyan probléma, melyet sajnos nehezen vehetünk észre, ha csak nem a klinikai formájáról van szó. Azonban ha a klinikai tüneteket produkáló hypocalcaemia van jelen, akkor gyors beavatkozásra van szükség ahhoz, hogy ne legyen még nagyobb a baj. Ha nem ilyen drámai a helyzet és az enyhébb lefolyású szubklinikai hypocalcaemiáról van szó, akkor is nagyon fontos kezelni a problémát!

Sajnos a szubklinikai és klinikai hypocalcaemia előfordulása a laktációk előrehaladásával növekszik. (Az első laktációs tehenek 25%-a, míg az idősebbek 50%-a szenved szubklinikai hypocalcaemiában). Ez sajnos hatalmas károkat okoz, akár az állatok egészségi állapotára gondolunk, akár ökonómiai oldalról közelítjük a dolgot.

Éppen ezért nagyon fontos, hogy a vér Ca-szintjét stabilizálni tudjuk az ellés után, tehát elkerüljük a hypocalcaemiát.

A tehenek vérének Ca-tartalma:

- A tehén vér Ca-szintje jónak tekinthető, ha több, mint 8 mg/dl
- Szubklinikai hypocalcaemia van jelen, ha a Ca szint 6-8 mg/dl között van
- Klinikai formában van jelen a hypocalcaemia, ha a Ca szint kevesebb, mint 6 mg/dl.

Ellést követően a vér Ca-tartalma erősen csökken. Ezzel a csökkenéssel párhuzamosan egyéb biokémiai változások is történnek (foszfor, magnézium, nátrium, kálium vérben való mennyisége és aránya). Ez a felborult ásványianyag-egyensúly különböző tüneteket eredményez.

A megfelelő előkészítéshez hozzátartozik, hogy a tömegtakarmányok minősége megfelelő legyen: ha magas a K-tartalma a tömegtakarmányoknak, akkor sokkal nehezebb a dolog.

Ellés előtt jóval kisebb az állat Ca-igénye, ami az ellést követően hirtelen megnő. Ennek oka, hogy a tejjel nagymennyiségű Ca ürül ki a szervezetéből. Ezt a kiürült Ca mennyiséget az állat a saját szervezetében raktározott Ca mobilizálásával pótolja. A hagyományos előkészítési mód alkalmazásakor csökkentett Ca bevitel van ellés előtt (kb. 60-70 g/nap/tehen Ca), serkentvén ezzel a mellékpajzsmirigy parathormon elválasztását. Ennek eredményeként elindul a vesében a Ca-visszatartás, majd később elkezdődik a csontokból történő Ca-mobilizáció.

A másik szemlélet az **anionos előkészítés**, amely a DCAD érték számításán alapul, emelt Ca bevitellel (kb. 150-200 g/nap/tehen Ca). Alapja: a vérbe sok anion (klór és kén) jusson a takarmányokból, a kation/anion arány eltolódik, így savas irányba változik a vér pH-értéke és stabilizálódik a vér Ca szintje.

Ez megoldható egyszerűbb, anionos sókkal, azonban ezek ízhatása nem megfelelő, ezért alkalmazásukkor romlik a takarmányfelvétel. Ez a rossz ízhatás a Bio-Chlor alkalmazása során nincs jelen, így a takarmányfelvétel sem csökken.

Az anionos előkészítés során több tényezőre is oda kell figyelni ahhoz, hogy sikeresen működjön:

1. Tömegtakarmányok laborvizsgálata. Különösen fontos, a DCAD érték meghatározásához, ugyanis a kation-anion arányt ez alapján tudjuk megfelelően beállítani. Ismernünk kell tehát a kationok (nátrium és kálium), illetve az anionok (klór és kén) mennyiségét. A DCAD értéket a teljes adagra kell beállítanunk. Ennek értéke -8 és -12 között kell, hogy legyen (ekkor működik jól az anionos előkészítés).

2. Megfelelően kiválasztott, anion (klór és kén) tartalmú takarmány-kiegészítő szükséges. Ne legyen rossz ízhatása, ha lehet pont az ellenkezője legyen, ezzel növelve a takarmányfelvételt.

*(Kiegészítés: Olyan mennyiségű metabolizálható fehérje képződést okozzon a bendőben, ami beindítja a magas tejtermelést. Ezt tudja a **Bio-Chlor**.)*

3. Olyan tömegtakarmányokat válasszunk, melyeknek K tartalma alacsony.

Alacsony kálium tartalom:

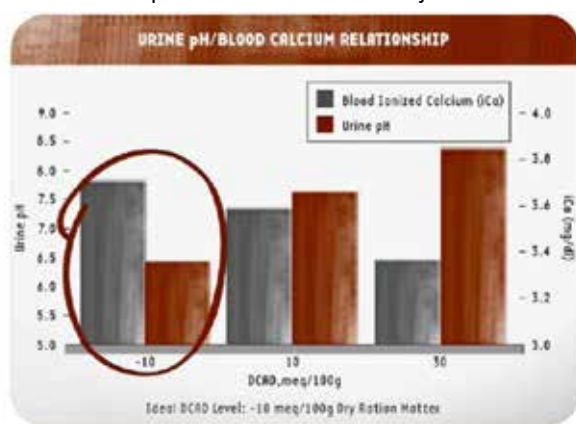
- Kukoricaszilázs
- Szalma
- Fűszéna nem trágyázott területről
- Napraforgódara
- Repcedara

Magas kálium tartalom:

- Rozsszenázs
- Lucernaszénázs
- Lucernaszéna
- Szójadara

4. A szódbikarbóna használata nem javasolt, és a só kiegészítést is javasolt csökkenteni – elhagyni. A magnézium mennyisége 0,4% minimum, lehetőleg Mg-szulfát formában. A Ca mennyisége pedig napi 150 gramm fölött javasolt.

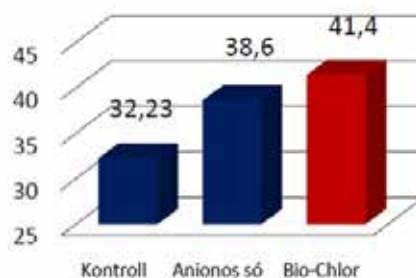
5. Ellés előtt legalább két héttel a vizelet pH 6-7 közötti értéken legyen. Ezt rendszeres mintavétellel és a vett vizeletminták pH mérésével ellenőrizhetjük.

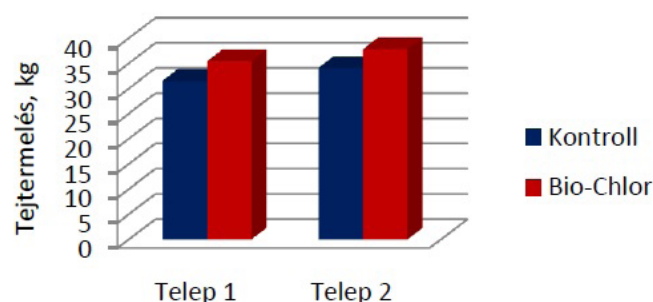
Összefoglalva tehát: az anionos előkészítés sok odafigyelést, precizitást és folyamatos kontrollt igényel, azonban ha ezek megvannak, számos előnye van:

Az ellést követő megbetegedések száma csökken (Pl.: kevesebb oltógyomor helyzetváltozás, kevesebb magzatburok visszamaradás). Az involúció gyorsabb. Az induló tejtermelés: 2-5 literrel nagyobb, mint a hagyományos előkészítésnél, köszönhetően annak, hogy olyan mennyiségű metabolizálható fehérje képződést okoz a bendőben, ami beindítja a magas tejtermelést. Ered-

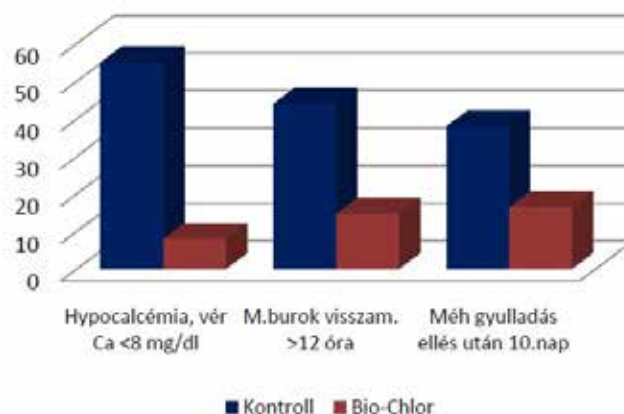
Tejtermelés és a Bio-Chlor
Ellés után 21. nap

Bio-Chlor etetés hatása (0-28 DIM)

Előfordulási arányok, %

ményesebb első inszeminálás (+30%) és még a sánták száma is kevesebb.

A Bio-Chlor használata segít megtartani a tehén étvágyát az ellés körüli napokban. A jobb étvágy következtében a tehén energiaegyensúlya nem bomlik meg a laktáció elején, így kevesebb az anyagcserezavar (Ez mérhető pl. a vér BHB értékével). ▲